

אָחו

הול
הול

תרגומי השירה הלירית לעברית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

פייר-ז'אן ברנז'ה

P.-J. Beranger

poèmes

שירים מצרפתית

adolf.goman@gmail.com

פייר-ז'אן ברנז'ה

(1780 – 1857)

Table	תוכן העניינים
de Pierre-Jean de Béranger	על פייר-ז'אן דה ברנז'ה
Le roi d'Yvetot	מֶלֶךְ שֶׁל אֵיבְטוֹ
Le sénateur	סֶנָטוֹר
Le printemps et l'automne	אָבִיב וּסְתוֹ
Le petit homme gris	קָטָן לְבֶשׂ אֶפֶר
Requête présentée par les chiens de qualité	עֵתִירָה שֶׁהַגִּשָּׁה עַל-יְדֵי הַכְּלָבִים הַמִּיֻחָסִים
Le villain	אֶחָד הָעָם
L'Accouchement	לִידָה
Mon habit	הַפָּרֶק שְׁלִי
Le bon Dieu	אֱלֹהִים הַטּוֹב
Le vieux caporal	הַרֶב-טוֹרָאִי הַזָּקֵן
Jeanne-la-rousse	ז'אן הַג'יֻנְג'ת
Les fous	הַמְטָרְפִים
Prédiction de Nostradamus pour l'an deux mil.	חֲזוֹן שֶׁל נוֹסְטְרָדָמוּס לְשָׁנַת הָאֲלָפִים
La pauvre femme	הָעֲנִיָּה

על פייר-ז'אן דה ברנז'ה

פייר ז'אן דה ברנז'ה הוא משורר צרפתי ושנסוניה (פזמונאי), שנהנה מפופולריות רבה והשפעה בצרפת במהלך חייו. דה ברנז'ה נולד בפריז. הוא לא היה ממש ממוצא אצילי: אביו הוסיף את "דה" לשם המשפחה. למעשה, הוא היה צאצא של בעלים המסעדה וחייט. כילד, פייר ז'אן היה ביישן וחולני. הוא היה עד להסתערות על הבסטיליה בשנת 1789. אביו היה סוכן-עסקים, אך בגלל אהדתו למלכות היה עליו להסתתר אחרי המהפכה הצרפתית. לכן נשלח פייר ז'אן לגור עם דודתו בפרון. דודתו, ככל הנראה, לימדה אותו עקרונות רפובליקניים; הוא גם פיתח אהבה נלהבת לצרפת ורתיעה מכל דבר זר. הוא למד בבית ספר שבו נערכה ההדרכה בהתאם לעקרונות ז'אן ז'אק רוסו. כאן התארגנו הנערים במועדונים ובגודים, לימדו אותם לשחק בפוליטיקה ובמלחמה. ברנז'ה היה נשיא המועדון, דיבר בפני חברי האסיפה הלאומית, אשר עברו פרון וכן הכיר את רובספייר. הוא הכיר את יצירותיהם של ראסין ושל וולטייר.

בשנת 1796 ברנז'ה הוזמן לפריז כדי להיות עוזר בעסק של אביו. ב-1798 העסק פשט את הרגל, וברנז'ה היה במצב מצומצם, אם כי עכשיו היה לו יותר זמן לכתוב שירה. בסוף שנת 1803, ברנז'ה היה בעוני החמור ביותר ובריאותו קשלה. ברנז'ה בייאוש כתב מכתב ללוסיין בונאפארטה, אחיו של נפוליאון, וצירף כמה מעבודותיו. לוסיין גילה עניין במשורר הצעיר, ואף העביר לו את הפנסיה של 1000 פרנק. חמש שנים לאחר מכן, בשנת 1809, הודות ללוסיין, הפך ברנז'ה למזכיר המנהל של האוניברסיטה הקיסרית.

הוא כתב שירים רבים לערבי חגים כדי "לנחם את עצמו בכל הצרות"; רק ב-1812 עלה בדעתו לרשום את הטוב שבהם. תהילתו כסופר החלה להתפשט. העתקים בכתב יד של שיריו סטיריים נגד נפוליאון, שהועברו מיד ליד, נשמעים ושרים, הביאו לו פופולריות והכרה. לקטסטרופה של מלחמות נפוליאון, הפלישה של צבאות בעלות הברית לצרפת, הכניעה של פריז בשנת 1814, ולבסוף תבוסה בקרב ווטרו-ב-1815 הייתה השפעה עמוקה על ברנז'ה, על תנופה חדשה וכיוון השירה שלו. לאחר הרסטורציה בורבוני, פנה העט שלו נגד הממסד, נגד נטיות אנטי-לאומיות של הממשלה. הוא נעשה למשורר הלאומי של צרפת.

הכרך הראשון של שיריו הופיע בשנת 1815 והכיל כמה יצירות פוליטיות. הכרך השני (1821) היה מבוקש מאוד, אבל גם גרם לתביעות משפטיות; הרשעת ברנז'ה הובילה קנס ושלושה חודשי מאסר בפועל. אפילו בכלא המשיך לכתוב. הכרך השלישי של שיריו עבר בשקט, אבל הרביעי, שפורסם ב-1828, ספג ביקורת קשה. המחבר נקנס ונידון לתשעה חודשי מאסר. זאת היתה התקופה המזהירה ביותר בקריירה שלו. היתה לו השפעה על האופוזיציה לממשלה; עצות שלו היו מבוקשות; משוא פנים שלו, אהבתו לחופש הביטוי, אדיבות, חוסר אמביציה אישית, נדיבות ואהדה של הנוער - כל זה הוביל אותו אל העם ובמיוחד אל האנשים הפשוטים.

שיריו עזרו להצלחת המהפכה של שנת 1830, אבל הוא דחה את כל המינויים המוצעים; הוא רצה לחיות כפילוסוף, להסתפק בהכנסות ממכירת שיריו ולשמור על עצמאותו האישית. עם זאת, הוא ביקש פנסיה עבור חבירו רוז'ה דה ליל, המחבר של "המרסייז" שכבר היה זקן ועני. בשנת 1833 יצא לאור הכרך החמישי של שירי ברנז'ה. למרות התנגדותו, הוא נבחר לאסיפה המכוננת במספר כה גדול של קולות (204,471), שהוא חש חובה לקבל את ההצעה. זמן קצר לאחר מכן, בקושי רב, הוא קיבל רשות להתפטר. זה היה האירוע הציבורי האחרון בחייו של ברנז'ה. הוא ניסה לחיות בשקט כמו אדם פרטי, והמשיך לחדד את שיריו. מותו היה סיבה לאבל לאומי.

ברנז'ה נקראה "הכותב הצרפתי הפופולרי ביותר בכל הזמנים", ואכן, במאה ה-19 לא היה משורר אשר השפעתו על ארצו ניתנת להשוות לזו של ברנז'ה. לשיריו של ברנז'ה סגנון ברור ונוצץ, מלא שנינות. הוא אף פעם לא כתב יותר מ-15 שירים בשנה ומחק רבע ממה שכתב. ככל שנעשה מיומן יותר, הוא חיפש יותר ויותר נושאים ורעיונות בחיי אנשים רגילים. אפשר לראות ביצירותיו דוגמאות בכל שלב, מאדישות שנונה לרגשות רציניים ואפילו טרגיים. וחיידוש זה היה מעין הקדמה לתנועה הרומנטית הבאה.

השאנסון, כפי שהוא עצמו אומר, פתח לו את הדרך, שבה הכישרון שלו יכול היה להתפתח בשלווה; הוא נמלט בדרישות האקדמיות הקפדניות. אבל ברנז'ה סירב להשלים עם התנועה הרומנטית, כי אנשיה התעללו בגוף עדין של השפה הצרפתית, אימצו את הסיסמה "אמנות למען האמנות" ולא הציבו לעצמם כל מטרה ציבורית. היתה לו תחושה חזקה של אחריות פוליטית ונטיה סוציאליסטית.

Le roi d'Yvetot

Il était un roi d'Yvetot
Peu connu dans l'histoire,
Se levant tard, se couchant tôt,
Dormant fort bien sans gloire,
Et couronné par Jeanneton
D'un simple bonnet de coton,
Dit-on.
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

Il faisait ses quatre repas
Dans son palais de chaume,
Et sur un âne, pas à pas,
Parcourait son royaume.
Joyeux, simple et croyant le bien,
Pour toute garde il n'avait rien
Qu'un chien.
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

Il n'avait de goût onéreux
Qu'une soif un peu vive ;
Mais, en rendant son peuple heureux,
Il faut bien qu'un roi vive.
Lui-même, à table et sans suppôt,
Sur chaque muid levait un pot
D'impôt.
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

מֶלֶךְ שֶׁל אֵיבְטוֹ

הוא הִיהָ מֶלֶךְ שֶׁל אֵיבְטוֹ,
בְּדַבְרֵי-הַיָּמִים לֹא יָדוּעַ.
הוא הִקִּיץ מְאַחַר מִשְׁנָתוֹ,
חִי לֹלֵא תִהְיֶה רְגוּעַ,
הוא הִכְתֵּר עַל יְדֵי עוֹזְרָתוֹ
בְּבִרְדָּס מִכְתָּנָה לְכַבֹּדוֹ.
אֵין כְּמוֹתוֹ:
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מֶלֶךְ, בְּפֶז מִסְלֵא!
לֵה, לֵה.

הוא אָכַל לוֹ אַרְבַּע פְּעֻמִּים
בְּאַרְמוֹן-קֶשׁ בְּנוֹי לְתַפְאֶרֶת,
וְעַל גַּב חֲמוֹרוֹ לְפְעֻמִּים
עָקַף אֶת מַלְכוּתוֹ בְּמִשְׁמֶרֶת.
אִישׁ פְּשׁוּט, הָאָמִין בְּטוֹבָה,
וּבְמִקּוֹם שׁוֹמְרֵי רֹאשׁ חֲטִיבָה -
כְּלָבָה.
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מֶלֶךְ, בְּפֶז מִסְלֵא!
לֵה, לֵה.

לְעֵמוֹ לֹא גָרַם נֶזֶק רַב
אִם רוּה אֶת צְמֵאוֹ בְּדֶרֶךְ,
כִּי פְדִי לְעִנְג אֶת נְתִינָיו,
הֵן חִיב גַּם לְחִיּוֹת הַמֶּלֶךְ.
בְּלִי כְּפִיָּה וְתַמִּיד מִנְמָס,
מִחֲבִית הוּא רַק סֶפֶל חֲמָס
כְּמָס.
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מֶלֶךְ, בְּפֶז מִסְלֵא!
לֵה, לֵה.

Aux filles de bonnes maisons
Comme il avait su plaire,
Ses sujets avaient cent raisons
De le nommer leur père :
D'ailleurs il ne levait de ban
Que pour tirer, quatre fois l'an,
Au blanc.
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

Il n'agrandit point ses états,
Fut un voisin commode,
Et, modèle des potentats,
Prit le plaisir pour code.
Ce n'est que lorsqu'il expira
Que le peuple, qui l'enterra,
Pleura.
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

On conserve encor le portrait
De ce digne et bon prince ;
C'est l'enseigne d'un cabaret
Fameux dans la province.
Les jours de fête, bien souvent,
La foule s'écrie en buvant
Devant :
Oh ! oh ! oh ! oh ! ah ! ah ! ah ! ah !
Quel bon petit roi c'était là !
La, la.

מִבְּתֵי אֲצוּלָה הַבָּנוֹת
אֶת הָאִישׁ הַעֲרִיכוּ - "סַבְבָּא",
וְלָעַם הָיוּ מֵאָה סְבוֹת
כְּדִי לְקַרֵּא לּוֹ בְּצֶדֶק אָבָא.
לְעוֹלָם לֹא אָסַר הוּא לִירוֹת,
לְנִקְב (לֹא אֶת גּוֹף הַבְּרִיּוֹת!) -
מִטְרוֹת.
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מְלָךְ, בְּפֶז מְסֻלָּא!
לֵה, לֵה.

לֹא הִגְדִּיל אֶת כְּמוֹת הַמְּמוֹן,
וְהֵיָה הוּא שֶׁכֵּן נְנוּחַ,
הוּא נִחְשָׁב לְדוֹגְמַת הָאֲדוֹן,
שְׂאוֹהֵב חוֹק יוֹתֵר מִכּוֹחַ.
פְּעַם רֶק, כְּאֲשֶׁר הוּא נְפֹטֵר,
בְּקֶהֶל הַמְּלֻיִם שָׁרֵר
בְּכִי מֵר.
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מְלָךְ, בְּפֶז מְסֻלָּא!
לֵה, לֵה.

וְשׁוֹמְרִים שְׂמָה אֶת הַדְּיוֹקָן
שֶׁל שְׁלִיט הַרְאֹוִי לְשִׁבְח
הוּא כְּשִׁלְט בֵּית הַיַּיִן
בְּפָרוֹבִינְצִיָּה עוֹד רוֹנִים.
הַשּׁוֹתִים בְּתוֹךְ רַעַשׁ עַז
מִצָּרִים עַד הַיּוֹם עַל הַלֵּז,
כְּמוֹ אֶז:
הוֹ! הוֹ! הוֹ! הוֹ! אֶה! אֶה! אֶה! אֶה!
אֵיזָה מְלָךְ, בְּפֶז מְסֻלָּא!
לֵה, לֵה.

Le sénateur

Mon épouse fait ma gloire :
Rose a de si jolis yeux !
Je lui dois, l'on peut m'en croire,
Un ami bien précieux.
Le jour où j'obtins sa foi
Un sénateur vint chez moi.
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

De ses faits je tiens registre :
C'est un homme sans égal.
L'autre hiver, chez un ministre,
Il mena ma femme au bal.
S'il me trouve en son chemin,
Il me frappe dans la main.
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

Près de Rose il n'est point fade,
Et n'a rien de freluquet.
Lorsque ma femme est malade,
Il fait mon cent de piquet.
Il m'embrasse au jour de l'an ;
Il me fête à la Saint-Jean.
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

סנטור

בזכות אשתי כבוד קבלתי:
לרוז עינים כה יפות!
על זה סמכתי, התמזלתי
לקנות ידיד יקר מאד.
נמוק לזה יש אמתי:
הסנטור בא אל ביתי!
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

הוא איש מדהים שאין כמוהו.
דגמה. בחרף שעבר,
את רוז, אשתי, ביזמתו הוא
לקח לנשף של השר,
וכשפוגש פתאום אותי,
לוחץ תמיד הוא את ידי.
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

אם במקרה אשתי חוורת, -
מיד אבדו עשתונותיו,
אם במטה - עוזר לגברת,
ובמשחק רועד לו קלף.
בחום אותי הוא מחבק
כשחג אתנו מחלק.
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

Chez moi qu'un temps effroyable
Me retienne après dîner,
Il me dit d'un air aimable :
« Allez donc vous promener ;
« Mon cher, ne vous gênez pas,
« Mon équipement est là-bas. »
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

Certain soir à sa campagne
Il nous mena par hasard ;
Il m'enivra de champagne,
Et Rose fit lit à part :
Mais de la maison, ma foi,
Le plus beau lit fut pour moi.
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

À l'enfant que Dieu m'envoie
Pour parrain je l'ai donné.
C'est presque en pleurant de joie
Qu'il baise le nouveau-né ;
Et mon fils, dès ce moment,
Est mis sur son testament.
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

À table il aime qu'on rie ;
Mais parfois j'y suis trop vert.

לצאת לא בא בצרהים
מבית לי ביום סגריר.
אמר הוא: עד מחרתים
את כרכרתי לך אשכיר.
אה, יקירי, אל תתבייש,
אתן לך כל מה שיש"
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

וכשהיטיב אותו הכרתי,
הזמין אותנו יום אחד;
מהשמפניה השתכרתי,
ורוז פתאום אמרה לצד:
"בזה הבית המטה
הכי טובה שלי עתה".
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

כשאלהים שלח לי ילד,
הצעתי לו להיות סנדק.
כמעט בכה הוא, איזה פלא!
נשק כמו אבא לתינוק;
לבני, מאז ועד מותו
יש חלק בצואתו.
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

הוא לשלחן אדם בדוח.
אך גם אני שובב מדי.

J'ai poussé la raillerie
Jusqu'à lui dire au dessert :
On croit, j'en suis convaincu,
Que vous me faites c...
Quel honneur !
Quel bonheur !
Ah ! monsieur le sénateur,
Je suis votre humble serviteur.

דחפתי, ובזמן קנזם
אמרת: "הא, שטויות ודאי",
וכנראה מרוב משקה:
"אומרים, אתה מצמיח לי ק..."
איזה ששון
לאיש קטן!
אה! סנטור, קבל ברכה
מעבדך בן אמתך!

Le printemps et l'automne

Deux saisons règlent toutes choses,
Pour qui sait vivre en s'amusant :
Au printemps nous devons les roses,
À l'automne un jus bienfaisant.
Les jours croissent ; le cœur s'éveille :
On fait le vin quand ils sont courts.
Au printemps, adieu la bouteille !
En automne, adieu les amours !

רק שתי עונות שולטות בחלד,
גורמות לתענוג נפשי:
אביב מביא עמו הורד,
בסתו הין שמושי.
בחום גדלים המאויים
בקור הפוס יותר טובה.
בבוא אביב, שלום לין!
בסתו, שלום לאהבה!

Mieux il vaudrait unir sans doute
Ces deux penchants faits pour charmer ;
Mais pour ma santé je redoute
De trop boire et de trop aimer.
Or, la sagesse me conseille
De partager ainsi mes jours :
Au printemps, adieu la bouteille !
En automne, adieu les amours !

את שתי הנטיות האלה
עדיף היה לי לשלב,
אך עדיף משקאות (לא פלא)
ואהבה קשה ללב.
חכמה לי באה משמים
איה לא לפגע בחדונה:
בבוא אביב, שלום לין!
בסתו, שלום לאהבה!

Au mois de mai j'ai vu Rosette,
Et mon cœur a subi ses lois.
Que de caprices la coquette
M'a fait essayer en six mois !

במאי ראיתי את רוזטה,
שכחתי את חוקי בכלל.
אתה התחלתי ללא רתע
חצי שנה לבי סבל

Pour lui rendre enfin la pareille,
J'appelle octobre à mon secours.
Au printemps, adieu la bouteille !
En automne, adieu les amours !

Je prends, quitte, et reprends Adèle,
Sans façon comme sans regrets.
Au revoir, un jour me dit-elle.
Elle revint long-temps après ;
J'étais à chanter sous la treille :
Ah ! Dis-je, l'année a son cours.
Au printemps, adieu la bouteille !
En automne, adieu les amours !

Mais il est une enchanteresse
Qui change à son gré mes plaisirs.
Du vin elle excite l'ivresse,
Et maîtrise jusqu'aux désirs.
Pour elle ce n'est pas merveille
De troubler l'ordre de mes jours,
Au printemps avec la bouteille,
En automne avec les amours.

Le petit homme gris

Il est un petit homme
Tout habillé de gris,
Dans Paris,
Joufflu comme une pomme,
Qui, sans un sou comptant,
Vit content,
Et dit : Moi, je m'en...
Et dit : Moi, je m'en...

מגחמות וצרות-עין.
אוקטובר! ישועה קרובה!
בבוא אביב, שלום ליין!
בסתו, שלום לאהבה!

התחלתי פעם עם אדלי,
בלי חרטות, בלי נמוסים.
להתראות, בסתו אמרה לי.
אבל חזרה במאי מקסים.
דחפתי כוס בצהררים,
כי האמרה לי חשובה:
בבוא אביב, שלום ליין!
בסתו, שלום לאהבה!

כיום קוסמת לי מכרת:
עמה הגיל בלי סוף נמשך.
גם באביב היא משכרת,
בסתו בקבוק הולך לפח.
היא יין משונה למים,
סדרי חיי היא ערובה:
התאב לי טעים כמו יין,
הכוס מלאה באהבה.

קטן לבש אפר

הוא איש קטן בדוח,
לבוש כלהתריס,
חי בפריס,
פניו – עגול תפוח.
בכיס גרוש לא נשאר,
הוא מאשר,
האיש צוחק: "שטיות!"...
האיש צוחק: "שטיות!"...

Ma foi, moi, je m'en ris !
Oh ! qu'il est gai (*bis*) le petit homme gris !

À courir les fillettes,
À boire sans compter,
À chanter,
Il s'est couvert de dettes ;
Mais, quant aux créanciers,
Aux huissiers,
Il dit : Moi, je m'en...
Il dit : Moi, je m'en...
Ma foi, moi, je m'en ris !
Oh ! qu'il est gai (*bis*) le petit homme gris !

Qu'il pleuve dans sa chambre ;
Qu'il s'y couche le soir
Sans y voir ;
Qu'il lui faille en décembre
Souffler, faute de bois,
Dans ses doigts,
Il dit : Moi, je m'en...
Il dit : Moi, je m'en...
Ma foi, moi, je m'en ris !
Oh ! qu'il est gai (*bis*) le petit homme gris !

Sa femme, assez gentille,
Fait payer ses atours
Aux amours ;
Aussi, plus elle brille,
Plus on le montre au doigt.
Il le voit,
Et dit : Moi, je m'en...
Et dit : Moi, je m'en...
Ma foi, moi, je m'en ris !
Oh ! qu'il est gai (*bis*) le petit homme gris !

נו, בְּחַיִּי! – מְכַרִּיז.
קָטָן, לְבוּשׁ אָפֶר (2), הוּ, כַּמָּה הוּא עֲלִיז!

צִיד בְּנוֹת לְנֶצַח,
שׁוֹתָה לְלֹא חֲשׁוּב,
שֶׁר שׁוּב וְשׁוּב
וּבְחֹבוֹת עַד מְצַח.
אֶךְ לְגַבִּי נוֹשִׁים
וְהַפְקִידִים...
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
נו, בְּחַיִּי! – מְכַרִּיז.
קָטָן, לְבוּשׁ אָפֶר (2), הוּ, כַּמָּה הוּא עֲלִיז!

אִם מְטַפֵּטֵף בְּחֹדֶר
וְאִם לִישֵׁן הוֹלֵךְ,
עִם נֶר דוֹעֵךְ,
אִם אֵין מְעִיל וּסְוֹדֵר,
אֵין בּוֹל בְּאֶח לְשֶׁרֶף,
כְּדִי לְחַרֵּף,
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
נו, בְּחַיִּי! – מְכַרִּיז.
קָטָן, לְבוּשׁ אָפֶר (2), הוּ, כַּמָּה הוּא עֲלִיז!

אֲשֶׁתוֹ נְאֶה לּוֹבֶשֶׁת
בְּגָדִים שְׁלֵה קוֹנִים
מְאֵהֲבִים,
אֶךְ הוּא זוֹהֵר כְּמוֹ קֶשֶׁת:
זֹאת לֹא סִבָּה לְסִבֵּל
בְּסֶךְ הַכּוֹל.
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׁטִיזוֹת!"...
נו, בְּחַיִּי! – מְכַרִּיז.
קָטָן, לְבוּשׁ אָפֶר (2), הוּ, כַּמָּה הוּא עֲלִיז!

Quand la goutte l'accable
Sur un lit délabré,
Le curé,
De la mort et du diable,
Parle à ce moribond,
Qui répond :
Ma foi, moi, je m'en...
Ma foi, moi, je m'en...
Ma foi, moi, je m'en ris !
Oh ! qu'il est gai (*bis*) le petit homme gris !

Requête présentée par les chiens de qualité

Pour obtenir qu'on leur rende l'entrée libre
au jardin des Tuileries

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats. *bis.*

Aux maîtres des cérémonies
Plaise ordonner que, dès demain,
Entrent sans laisse aux Tuileries
les chiens du faubourg Saint-Germain.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

Des chiens dont le pavé se couvre
Distinguez-nous à nos colliers.
On sent que les honneurs du Louvre
Iraient mal à ces roturiers.

על עַרְשׁ דְּוֵי עֶצְבַּת
קְלָה אוֹחֶזֶת בוֹ,
וְכֹמֵר לוֹ
שְׂאוֹל מִזְכִּיר וּמֹת,
אֶךְ הַגּוֹסֵס תְּשׁוּשׁ
לְחַיּוֹת נְחוּשׁ,
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׂטִיּוֹת!"...
הָאִישׁ צוֹחֵק: "שְׂטִיּוֹת!"...
נוּ, בְּחַיִּי! – מְכַרִּיז.
קֵטָן, לְבוּשׁ אֶפֶר (2), הוּא, כְּמָה הוּא עֲלִיז!

עֲתִירָה שֶׁהִגִּישָׁה עַל-יְדֵי הַכְּלָבִים הַמִּיֻּחְסָּים

לקבלת אישור כניסה חופשית בלי רצועה
לגן טיולרי *

כִּיּוֹן שֶׁהָרוֹדֵן סִלֵּק,
תְּנֵנוּ לָנוּ זְכָאוֹת מִשְׁחָק. (2)

מִי שֶׁלְטָכְס מִתְכַּוֵּן:
מִחַר כְּשֶׁאוֹר הַיּוֹם יִזְרַח,
לְכָל כְּלָבִים שֶׁל סֵן-ז'רְמַן
אֶת שַׁעְרוֹ הֵגֵן יִפְתַּח.

כִּיּוֹן שֶׁהָרוֹדֵן סִלֵּק,
תְּנֵנוּ לָנוּ זְכָאוֹת מִשְׁחָק.

נָא לְהַבְדִּיל מִכָּל נֹדֵד:
קוֹלֵר עֲנוּד עַל כָּלֵב טוֹב.
הַדָּר הַלּוֹבֵר לֹא מִיעַד
לְלִהְקוֹת כְּלָבֵי-רְחוּב.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

Quoique toujours, sous son empire,
L'usurpateur nous ait chassés,
Nous avons laissé sans mot dire
Aboyer tous les gens pressés.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

Quand sur son règne on prend des notes,
Grâce pour quelques chiens félons !
Tel qui longtemps lécha ses bottes
Lui mord aujourd'hui les talons.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

En attrapant mieux que des puces,
On a vu carlins et bassets
Caresser Allemands et Russes
Couverts encor du sang français.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

Qu'importe que, sûr d'un gros lucre,
L'Anglais dise avoir triomphé ?
On nous rend le morceau de sucre ;
Les chats reprennent leur café.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

כִּיּוֹן שְׁהָרוּדוֹן סֵלֶק,
תָּנּוּ לָנוּ זַכָּאוֹת מִשְׁחָק.

כְּשֶׁהֶעֱרִיץ לַקַּח מוֹשְׁכוֹת,
מִשְׁרַךְ כָּלֵנוּ בִּידוֹ,
הִקְשַׁבְנוּ חֶרֶשׁ לְנִבְיחוֹת
שֶׁל הַמַּעֲדָפִים שְׁלוֹ.

כִּיּוֹן שְׁהָרוּדוֹן סֵלֶק,
תָּנּוּ לָנוּ זַכָּאוֹת מִשְׁחָק.

הַחֲנֻכָּנִים נוֹטִים לְבָגֵד,
יְדוּעַ לָנוּ. אֵיךְ שְׁלֵא?
מִי שֶׁלֶקֶק מִגֶּרֶף לִסְגֵד,
יִנְשֶׁה מִחֶר אֶת עֵקְבוֹ!

כִּיּוֹן שְׁהָרוּדוֹן סֵלֶק,
תָּנּוּ לָנוּ זַכָּאוֹת מִשְׁחָק.

לְכָלֵב, בְּטוֹחַ, לֹא אֶכְפֹּת:
דָּם צָרְפְּתִים זוֹל כְּמוֹ תִירוֹשׁ -
תוֹפְשִׁים מִיַּד אוֹיְבֵינוּ פֶת
מִשְׁלָה, כְּמוֹ שֶׁתוֹפְשִׁים פָּרְעוֹשׁ..

כִּיּוֹן שְׁהָרוּדוֹן סֵלֶק,
תָּנּוּ לָנוּ זַכָּאוֹת מִשְׁחָק.

גִּ'וֹן בּוֹל חֲמַס אֶת הַמְּדִינָה?
אֲבֵל נְסוּג, וְזֶה יָפָה,
רַק שֶׁתְּהִיָּה לָנוּ מְנָה,
לְחַתוּלִים – צְלוּחִית קֶפֶה.

כִּיּוֹן שְׁהָרוּדוֹן סֵלֶק,
תָּנּוּ לָנוּ זַכָּאוֹת מִשְׁחָק.

Quand nos dames reprennent vite
Les barbes et le caraco,
Quand on refait de l'eau bénite,
Remettez-nous *in statu quo*.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

Nous promettons, pour cette grâce,
Tous, hors quelques barbets honteux,
De sauter pour les gens en place,
De courir sur les malheureux.

Puisque le tyran est à bas,
Laissez-nous prendre nos ébats.

שוב באפנת הלוגר, מדאם,
באפודה חמה לבוא.
אל תשכחו על כליב שם!
תנו בחצר לו *statu quo*.

פיון שרהודן סלק,
תנו לנו זכאות משחק.

הכלב הוא ישמח מממש
(מלבד הפודל הטפש)
לתקע שן בגוף של רש,
לתוך חשוק לקפץ ואש.

פיון שרהודן סלק,
תנו לנו זכאות משחק.

(*) לאחר שובת שושלת הבורבונים לשלטון, דרשה האצולה
להחזיר לה את זכויות היתר שהיו בתוקף לפני המהפכה.
טיולרי - גן ליד הלוגר - ארמון המלך במאה ה-19,
סן-ז'רמן - פרוור יוקרתי פריזאי באותם הימים.

Le villain

Hé quoi ! j'apprends que l'on critique
Le *de* qui précède mon nom.
Êtes-vous de noblesse antique ?
Moi, noble ? oh ! vraiment, messieurs, non.
Non, d'aucune chevalerie
Je n'ai le brevet sur vélin.
Je ne sais qu'aimer ma patrie... (*bis.*)
Je suis vilain et très-vilain... (*bis.*)
Je suis vilain,
Vilain, vilain.

אחד העם

"אתה?.." אני מכיר בקרת:
חלקיק ה-*de* לשמי קדם. (*)
"אתה אציל? בן הצמרת?"
אני, אציל? לא, מעולם
בארונות עוד לא מצאתי
אף גויל מעיד על אבירות.
רק אהבת ארצי ידעתי... (2)
אני אחד העם פשוט, (2)
אני פשוט,
פשוט, פשוט.

Ah ! sans un *de* j'aurais dû naître ;
Car, dans mon sang si j'ai bien lu,
Jadis mes aïeux ont d'un maître
Maudit le pouvoir absolu.
Ce pouvoir, sur sa vieille base,
Étant la meule du moulin,
Ils étaient le grain qu'elle écrase.
Je suis vilain et très-vilain,
Je suis vilain,
Vilain, vilain.

Mes aïeux, jamais dans leurs terres
N'ont vexé des serfs indigents ;
Jamais leurs nobles cimenterres
Dans les bois n'ont fait peur aux gens.
Aucun d'eux, las de sa campagne,
Ne fut transformé par Merlin
En chambellan de... Charlemagne.
Je suis vilain et très-vilain,
Je suis vilain,
Vilain, vilain.

Jamais aux discordes civiles
Mes braves aïeux n'ont pris part ;
De l'Anglais aucun dans nos villes
N'introduisit le léopard ;
Et quand l'église, par sa brigue,
Poussait l'état vers son déclin,
Aucun d'eux n'a signé la Ligue.
Je suis vilain et très-vilain,
Je suis vilain,
Vilain, vilain.

Laissez-moi donc sous ma bannière,
Vous, messieurs, qui, le nez au vent,

עדיף היה מ-*de* לברח
כי, כמו שבדמי נכתב,
על אבותי שלט הכוח –
מחלט, אכזר ומתעב.
הוא על בסיס ישן של קבע,
ביהירות ואדישות
טחן חיי אדם כמו זרע.
אני אחד העם פשוט,
אני פשוט,
פשוט, פשוט.

ואבותי לא העליבו
את הצמיתים המסכנים;
בליל ביער לא השכיבו
בחרב אנשים זרים.
מרלין אותם לא שם לדרך (**)
בה יקבלו משרת שרות
בחדר המטות של מלך.
אני אחד העם פשוט,
אני פשוט,
פשוט, פשוט.

במחלוקות של עם שלנו
לא מהרו להתפתות,
והאנגלים סמלים לא שמו
עם נמרים בעיר אבות. (***)
וכשהכנסיה הנהיגה
את המדינה להתפרקות,
לא הצטרפו הם אל הליגה. (****)
אני אחד העם פשוט,
אני פשוט,
פשוט, פשוט.

השאר אותי תחת הדגל
שלי, שבשבת יד כחולה,

Nobles par votre boutonnière,
Encensez tout soleil levant.
J'honore une race commune,
Car sensible, quoique malin,
Je n'ai flatté que l'infortune.
Je suis vilain et très-vilain,
Je suis vilain,
Vilain, vilain.

מחמיא, אציל מראש עד רגל,
לכל השמש העולה.
יש לי כבוד גדול לעמך
ורגש יש לאזרחות,
איש בצרות - אָקְרָא: "אִיָּכָה?"
אני אחד העם פשוט,
אני פשוט,
פשוט, פשוט.

(* בשמות של משפחות מיוחסות ("של"). אביו של ברנז'ה ניסה להשתמש בה

(**) מְרָלִין הוא מכשף רב עוצמה המופיע במחזור אגדות על המלך ארתור
(***) נמרים בסמל של מלך אנגליה
(****) ליגה קטולית צרפתית בסוף המאה ה-16 שנאבקה בהוגנוטים

L'Accouchement

Accident arrive a une fille vertueuse

Maman! Que je souffre à l'endroit
Où décemment je mets le doigt!
Vite, il faut qu'on me déshabille!
Moi, qui tiens si fort à l'honneur,
M'arriverait-il un Malheur!
Ah! fourte! Ah! Chien!
Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

Pourtant je ne grossissais pas,
Je n'avais qu'un peu plus d'appas...
Ça complétait ma pacotille.
La vertu m'avait réussi.
Dieux!... l'accoucheur est-il ici?
Ah! fourte! Ah! Chien!

לידה

מקרה-אסון לעלמה מוסרית

אמי! כואב לי שם כל כך
איפה שְאָגוּדֵל מְנַח!
לְהִתְפַּשֵּׁט! איזו אימה...
אני ילדה כה הגונה,
ולי קרחה התאוונה!
אה! כָּלֵב! אה! נָבֵל!
אין לי משג ... אָבֵל
יולדת, תנו אמון בבתולה תמימה.

השִׁמְנֵתִי קִצָּת, אך לא נורא,
אני נראית ממש לא רע.
זה הוא עשה לי, בהמה.
על חסד לי תגמול נתן.
האם המיילדת כאן?
אה! כָּלֵב! אה! נָבֵל!

Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

Cela me vint-il en dormant,
Ou par l'effet d'un sentiment?
Car, moi, c'est par là que je brille.
Serait-ce mon baron perclus!
Bon!... s'il avait se qu'il n'a plus.
Ah! fourte! Ah! Chien!
Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

N'est-ce pas un soir que fort tard,
Sur ma porte un galant hussar.
En passant me trouva gentile?
Il n'a tenté qu'un faible essai...
J'étais rewtoussée, il est vrai.
Ah! fourte! Ah! Chien!
Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

Ce n'est pas mon Italien:
Il m'a prouvé son goût trop bien;
Il n'aura jamais de famille.
A sa guise il était reçu...
M'a-t-il trompée à mon insu?
Ah! bourge! Ah! Chien!
Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

Vivez donc de privations!
Prenez donc des précautions!
Sans la sauce mangez l'anguille!
Beau moyen et bien éprouvé!
J'en suis pour un enfant trouvé.

אין לי משג ... אבּל
יולדת, תנו אמון בבתולה תמימה.

זֶה בָּא אֵלַי בְּחִלּוּמוֹת
אוּ בְּגִלְלַת עֵדֶף רְגִשׁוֹת?
לִכֵּן בְּדַקְתִּי כָּל גָּמָה.
מָה, הַבְּרוֹן הוּא בְּעֵינָה?
לוּ לוֹ הִיָּה שְׁלֵא הִיָּה ...
אַה! כָּלֵב! אַה! נָבֵל!
אין לי משג ... אבּל
יולדת, תנו אמון בבתולה תמימה.

רק אם בערב, מאחר,
כשבא אלי פתאום גוסאר,
חפש לו אטלון עלמה.
עשה בדיקה פשוטה אחת,
דחה אותי למחרת.
אה! כלב! אה! נבל!
אין לי משג ... אבּל
יולדת, תנו אמון בבתולה תמימה.

זֶה לֹא הָאִיטָלְקִי שְׁלִי:
הִיָּה לוֹ טַעַם עֵלְאִי.
עַל מִשְׁפָּחָה חֵלֶם... רָמָה?
אוּלַי הוּא בְּלִי יְדִיעֵתִי
סָתֵם נְהִנָּה, נִצַּל אוֹתִי?
אַה! כָּלֵב! אַה! נָבֵל!
אין לי משג ... אבּל
יולדת, תנו אמון בבתולה תמימה.

שמרו את זה כלם בסוד!
היו כלם זהירים מאד!
אכל כל איש מנה חמה,
שתה לשבע מיץ מתוק,
ולקנוח - לי תינוק!

Ah! fourte! Ah! Chien!
Non, jen'y conçois rien;
Mais j'accouche, foi d'honnetête fille.

אה! כָּלֵב! אַה! נְבֵל!
אֵין לִי מִשְׁגַּח ... אָבֵל
יֹלְדֶת, תָּנּוּ אִמּוֹן בְּבִתּוּלָה תְּמִימָה.

Mon habit

Sois-moi fidèle, ô pauvre habit que j'aime !
Ensemble nous devenons vieux.
Depuis dix ans je te brosse moi-même,
Et Socrate n'eût pas fait mieux.
Quand le sort à ta mince étoffe
Livrerait de nouveaux combats,
Imite-moi, résiste en philosophe :
Mon vieil ami, ne nous séparons pas.

Je me souviens, car j'ai bonne mémoire,
Du premier jour où je te mis.
C'était ma fête, et, pour comble de gloire,
Tu fus chanté par mes amis.
Ton indigence, qui m'honore,
Ne m'a point banni de leurs bras.
Tous ils sont prêts à nous fêter encore :
Mon vieil ami, ne nous séparons pas.

À ton revers j'admire une reprise :
C'est encor un doux souvenir.
Feignant un soir de fuir la tendre Lise,
Je sens sa main me retenir.
On te déchire, et cet outrage
Auprès d'elle enchaîne mes pas.
Lisette a mis deux jours à tant d'ouvrage :
Mon vieil ami, ne nous séparons pas.

הפָּרֶק שְׁלִי

פָּרֶק אֶהוּבֵי נוֹשֵׁן, הֵוָה לִי נֶאֱמָן!
אֲנַחְנוּ מִזְדַּקְנִים יְחִדּוּ, חֵבֵר.
עָשׂוֹר אוֹתְךָ עֲצָמֵי נְקִיטָה כָּל הַזְּמַן,
לֹא יַעֲשֶׂה סוֹקְרָטֵס טוֹב יוֹתֵר.
כְּשֶׁהַגּוֹרֵל אֶת רֶקֶמְתְּךָ יִתְקַף,
יִשְׁאִיר עֵקֵבוֹת סְכָסוּף קֶשֶׁה אִטִּי,
חֻקָּה אוֹתִי, וְתִתְנַהֵג כְּמוֹ פִּילוֹסוֹף:
יְדִיד וְתִיק, אֵל תַּעֲזֹב אוֹתִי.

אֲנִי זוֹכֵר (לְזִכֹּר אֲנִי עוֹדִי יְכוֹל),
לְרֹאשׁוֹנָה לְבִשְׁתִּי אַז אוֹתְךָ.
הֵיָה זֶה חֵג, הֵיָה זֶה יוֹם תְּהִילָה גְדוֹל,
וְחֵבְרֵי שְׁתוּ בְּלִי הֶרֶף לְכַבּוֹדְךָ.
בְּלוּי? זֶה לְכַבּוֹדִי כָּלֵל לֹא הֵיָה חֲשׂוֹב.
נִשְׁאַרְתִּי מְקַבֵּל בְּחוּג הַחֵבְרוּתִי.
וְלְכַבּוֹדְךָ לְשִׁתּוֹת כָּלֵם יִסְכִּימוּ שׁוֹב:
יְדִיד וְתִיק, אֵל תַּעֲזֹב אוֹתִי.

כֹּה מַעֲרִיץ אֲנִי תִקְוֹן חֲשׂוֹב בּוֹלֵט,
שְׁנַעֲשֶׂה לְךָ, הַזְכָּרוֹן מִתּוֹק:
נִסִּיתִי יוֹם אֶחָד לְבָרַח מִלִּיזְט.
אֲחֻזָּה חֲזַק בִּי וְאַתָּה נִזְזָק:
קֶרַעָה, נִתְקָה שְׁרוּול מִגּוּף שְׁלִי,
וְלֹא עֲזַבְתִּי אַז לְשִׁמְחָתִי.
לִיזְט בְּלִתָּה יוֹמִים וְתִקְנָה אוֹתְךָ.
יְדִיד וְתִיק, אֵל תַּעֲזֹב אוֹתִי.

T'ai-je imprégné des flots de musc et d'ambre
Qu'un fat exhale en se mirant ?
M'a-t-on jamais vu dans une antichambre
T'exposer au mépris d'un grand ?
Pour des rubans la France entière
Fut en proie à de longs débats ;
La fleur des champs brille à ta boutonnière :
Mon vieil ami, ne nous séparons pas.

Ne crains plus tant ces jours de courses vaines
Où notre destin fut pareil ;
Ces jours mêlés de plaisirs et de peines,
Mêlés de pluie et de soleil.
Je dois bientôt, il me le semble,
Mettre pour jamais habit bas.
Attends un peu ; nous finirons ensemble :
Mon vieil ami, ne nous séparons pas.

Le bon Dieu

Un jour, le bon Dieu s'éveillant,
Fut pour nous assez bienveillant.
Il met le nez à la fenêtre :
« Leur planète a péri peut-être. »
Dieu dit, et l'aperçoit bien loin
Qui tourne dans un petit coin.
Si je conçois comment on s'y comporte,
Je veux bien, dit-il, que le diable m'emporte,
Je veux bien que le diable m'emporte.

Blancs ou noirs, gelés on rôtis,
Mortels que j'ai faits si petits,
Dit le bon Dieu d'un air paternel,

האם אותך הספגתי פעם בבשמים?
ומי הוא השמן מביט מהמראה?
האם לצחוק נחשפתי של המתנשאים
עומד נצמד לקיר, חור, לחויץ נורא?
הפכת לקרבן וכוח וקרבות,
עם סרט מהעם הצרפתי.
בתוך האבק שמתי פרח השדות:
ידיד ותיק, אל תעזב אותי.

מה לנו לפחד משנות של המרוץ,
היכן שגורלנו פה היה זכה?
מערבבות היו בכאבים ובזעם,
אך גם בשמש ובגשם הנאה.
בגדי, אני חושב, הולך ונתינתם,
התהליך מובן, פשוט, הדרגתי.
חכה קצת, חברי, בו יחד נסיים.
ידיד ותיק, אל תעזב אותי.

אלהים הטוב

הקיץ בבקר אלהים
קשהוא מאיר לנו פנים.
"אולי היא מתה, - הוא נוהם, -
כבר הפלנטה שלהם...
לא, מסתובב כדור כחל
בקצה תבל למרות הכל.
איך זה עובד? לא מתקבל דבר כזה על דעתי.
נו, בחיי! - אומר האל, - שהשטן יקח אותי!
שהשטן יקח אותי!

לבן, שחור, שמן, רזה,
הו בני תמותה, אני עושה
לכם מעט, - לוחש האל, -

On prétend que je vous gouverne ;
Mais vous devez voir, Dieu merci,
Que j'ai des ministres aussi.
Si je n'en mets deux ou trois à la porte,
Je veux, mes enfants, que le diable m'emporte,
Je veux bien que le diable m'emporte.

Pour vivre en paix, vous ai-je en vain
Donné des filles et du vin ?
À ma barbe, quoi ! des pygmées
M'appelant le Dieu des armées,
Osent, en invoquant mon nom,
Vous tirer des coups de canon !
Si j'ai jamais conduit une cohorte,
Je veux, mes enfants, que le diable m'emporte,
Je veux bien que le diable m'emporte.

Que font ces nains si bien parés,
Sur des trônes à clous dorés ?
Le front huilé, l'humeur altière,
Ces chefs de votre fourmilière
Disent que j'ai béni leurs droits,
Et que par ma grâce ils sont rois.
Si c'est par moi qu'ils règnent de la sorte,
Je veux, mes enfants, que le diable m'emporte,
Je veux bien que le diable m'emporte.

Je nourris d'autres nains tout noirs
Dont mon nez craint les encensoirs.
Ils font de la vie un carême,
Et mon nom lancent l'anathème,
Dans des sermons fort beaux, ma foi,
Mais qui sont de l'hébreu pour moi.
Si je crois rien de ce qu'on y rapporte,
Je veux, mes enfants, que le diable m'emporte,

אַמַּת: אֲנִי לֹא מְנַהֵל;
אָבֵל, תּוֹדָה לָאֵל, אֲמַנָּם
אֶצְלֵי שָׂרִים תִּמְיֵד יִשְׁנָם.
כִּי אִם לֹא הֵם... כָּל רָגַע כָּאֵן שְׁנַיִם - שְׁלוֹשָׁה לְעֶזְרָתִי.
נֹ, בְחַיִּי! – אֹמֵר הָאֵל, - שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!
שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!

אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם עֵכָשׁ
בְּנוֹת וַיַּיִן. מַה, לְשׂוֹא?
אַתֶּם קוֹרְאִים לִי, נְמִלוֹת,
פִּיגְמִים, אֱלֹהֵי צְבָאוֹת,
אֵלֵי לְפָנוֹת גַּם מַעֲזִים
בְּזִמְן שְׁתוֹתְחִים יוֹרִים!
הוּא יִלְדֵי מְטַמְטָמִים, רְאִיתֶם גְּדוּד בְּפִקּוּדֵי?
נֹ, בְחַיִּי! – אֹמֵר הָאֵל, - שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!
שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!

מִי הוּא גָמֵד שְׁמַטְפֵּס
וּמְתִישֵׁב הַדּוֹר עַל כֶּסֶף?
פָּנִים שְׂמֵנוֹת, יְהִיר, מְלַעִיג,
בְּקֵן-הַנְּמִלִּים מְנַהִיג,
אֹמֵר שְׂאֵת זְכוּתוֹ לְמִשַׁל
קִבֵּל הוּא מֵהַפֵּל יְכוּל.
אִם יִסְתַּמַּח עָלַי נָבֵל, יִשְׂרָר בְּאִפֵּן שְׂרִירוֹתִי...
נֹ, בְחַיִּי! – אֹמֵר הָאֵל, - שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!
שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!

יֵשׁ גָּמְדִים מְסוּג אַחֵר,
אִינִי סוֹבֵל אִישׁ מְקַטֵּר!
עוֹשִׂים מִן הַחַיִּים עֲנוּי,
דְּנִים בְּשִׁמִּי עַל הַנְּדוּי.
שְׂקָרִים! קְרָאוּ לוֹחֹת הַבְּרִית,
אֲךָ רַק בְּאוֹתֵיאוֹת עֵבְרִית.
וְאִם הֵייתִי מְאֲמִין בְּפְרוּשֵׁי אֲמוֹנָתִי, ...
נֹ, בְחַיִּי! – אֹמֵר הָאֵל, - שֶׁהַשֵּׁטֵן יִקַּח אוֹתִי!

Je veux bien que le diable m'emporte.

Enfants, ne m'en veuillez donc plus :
Les bons cœurs seront mes élus.
Sans que pour cela je vous noie,
Faites l'amour, vivez en joie :
Narguez vos grands et vos cafards.
Adieu, car je crains les mouchards.
À ces gens-là si j'ouvre un jour ma porte,
Je veux, mes enfants, que le diable m'emporte,
Je veux bien que le diable m'emporte.

Le vieux caporal

En avant ! partez, camarades,
L'arme au bras, le fusil chargé.
J'ai ma pipe et vos embrassades ;
Venez me donner mon congé.
J'eus tort de vieillir au service ;
Mais pour vous tous, jeunes soldats,
J'étais un père à l'exercice. (*bis.*)
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Un morveux d'officier m'outrage ;
Je lui fends !... il vient d'en guérir.
On me condamne, c'est l'usage :
Le vieux caporal doit mourir.
Poussé d'humeur et de rogomme,
Rien n'a pu retenir mon bras.

שֶׁהַשָּׂטָן יִקַּח אוֹתִי!

אל תִּדְאָגוּ יוֹתֵר מִדִּי:
עוֹד תִּבְחָרְנָה עַל יְדֵי.
לְמֵרוֹת שֶׁהַטְּבַעָה קְרוּבָה,
עֲשׂוּ חַיִּים וְאַהֲבָה,
שִׁמְרוּ עַל גְּיוֹקִים, עַל רוֹדֵן...
הוֹס! הַמְרַגְלִים כָּבֵר כָּאֵן!
אִם יוֹם אֶחָד אֶכְנִיס אֶת כָּל מִי שֶׁנִּזְכַּר לְמַמְלַכְתִּי,
נֹו, בְּחַיִּי! – אוֹמֵר הָאֵל, - שֶׁהַשָּׂטָן יִקַּח אוֹתִי!
שֶׁהַשָּׂטָן יִקַּח אוֹתִי!

הרב-טוראי הזקן

נֹו, חֲבָרִים, זְמַן לְלַכֵּת,
נִשְׁק בְּיַדְכֶם נִטְעָן.
עוֹד מְקַטְרֵתִי לֹא דוֹעֶקֶת;
לְחַפְשָׁתִי כָּבֵר מוֹכֵן.
לֹא הִשְׁתַּחֲרַרְתִּי. טְעִיתִי,
אֲךְ לְכַלְכֶּם, יְלָדִים,
מְדַרְיָה וְאַבָּא הֵייתִי. (2 פַּעֲמִים)
הִבָּה, נִתְחִיל, טִירוֹנִים;
וְלֹא בּוֹכִים,
וְלֹא בּוֹכִים;
צַעֲד! בְּקֶצֶב הוֹלְכִים!
חֵד שְׂתִים, לֹא מַאֲטִים!

גַּם הַקָּצִין, עֲלֵבוֹן חֲשָׁתִי;
לְקַח לְמַדְתִּי אוֹתוֹ.
זֶה הַמְנַהֵג: נַעֲנֵשְׁתִי,
רַב"ט נְדוֹן לְמוֹתוֹ.
בְּדַמְף רֶגֶז וַיֵּן
אֲנִי עוֹר וְאֵלִים.

Puis, moi, j'ai servi le grand homme.
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
 Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Conscrits, vous ne troquerez guères
Bras ou jambe contre une croix.
J'ai gagné la mienne à ces guerres
Où nous bousculions tous les rois.
Chacun de vous payait à boire
Quand je racontais nos combats.
Ce que c'est pourtant que la gloire !
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Robert, enfant de mon village,
Retourne garder tes moutons.
Tiens, de ces jardins vois l'ombrage :
Avril fleurit mieux nos cantons.
Dans nos bois, souvent dès l'aurore
J'ai déniché de frais appas.
Bon dieu ! ma mère existe encore !
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Qui là bas sanglote et regarde ?
Eh ! c'est la veuve du tambour.

חיל הקיסר חי עדין!
הבה, נתחיל, טירונים;
 ולא בוכים,
 ולא בוכים;
צעד! בקצב הזלכים!
חד שתיים, לא מאטים!

הטירונים, אל תמירו
 רגל או יד בעטור.
בקרב נצחנו, החוירו
מלכים מעז הטרטור.
על משקאות כבד שלמתם,
כדי שאמשיך על גדולים,
על תהילתנו חלמתם...
הבה, נתחיל, טירונים;
 ולא בוכים,
 ולא בוכים;
צעד! בקצב הזלכים!
חד שתיים, לא מאטים!

הוברט, ילדון מכפרנו,
לך לרעות את עדרך.
הגן יפה שם אצלנו,
 פה רענן בפריחה.
רק לאמי אל תגידו.
היא בחיים, אלהים!
על גורלי אל תעידו.
הבה, נתחיל, טירונים;
 ולא בוכים,
 ולא בוכים;
צעד! בקצב הזלכים!
חד שתיים, לא מאטים!

מי בוכה שמה? נזכרתי:
אלמנת המתופף!

En Russie, à l'arrière-garde,
J'ai porté son fils nuit et jour.
Comme le père, enfant et femme
Sans moi restaient sous les frimas,
Elle va prier pour mon âme.
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Morbleu ! ma pipe s'est éteinte.
Non pas encore... Allons, tant mieux !
Nous allons entrer dans l'enceinte ;
Çà, ne me bandez pas les yeux.
Mes amis, fâché de la peine.
Surtout ne tirez point trop bas ;
Et qu'au pays Dieu vous ramène !
Conscrits, au pas ;
Ne pleurez pas,
Ne pleurez pas ;
Marchez au pas,
Au pas, au pas, au pas, au pas !

Jeanne-la-rousse

ou

La femme du braconnier

Un enfant dort à sa mamelle ;
Elle en porte un autre à son dos.
L'aîné qu'elle traîne après elle,
Gèle pieds nus dans ses sabots.
Hélas ! des gardes qu'il courrouce
Au loin, le père est prisonnier.

מְרוֹסִיָּה נֶסְנוּ, לְקַחְתִּי
אֶת בְּנֵה אֶז עַל הַכְּתֵף.
נֶסְנוּ בְּשֵׁלֶג וְרֶפֶשׁ,
לוֹלֵא - הַיִּינוּ קְפוּאִים;
תְּפִילְתֶּם לִי תִשְׁקִיט נֶפֶשׁ...
הִבָּה, נִתְחִיל, טִירוּנִים;
וְלֹא בּוֹכִים,
וְלֹא בּוֹכִים;
צָעֵד! בְּקֶצֶב הוֹלְכִים!
חַד שְׁתִּים, לֹא מֵאִטִּים!

מִקְטָרֶת קָבָה בִּינְתִים...
הִנֵּה, עוֹד יֵשׁ בָּהּ קֶצֶת חֵם...
אֵל תִּכְסּוּ לִי עֵינַיִם!
הַגַּעְנוּ כָּבֵר לְמִקּוֹם.
חֲבָרָה, סִלְחוּ עַל הַטָּרַח.
בְּלִי הַסּוּס, בּוֹל, חֲבָרִים!
הָאֵל יִגְמַל אֶתְכֶם, בְּטַח!
הִבָּה, נִתְחִיל, טִירוּנִים;
וְלֹא בּוֹכִים,
וְלֹא בּוֹכִים;
צָעֵד! בְּקֶצֶב הוֹלְכִים!
חַד שְׁתִּים...!

ז'אן הג'ינג'ית

או

אשתו של בראקונ'יר

יֶלֶד יֵשֵׁן עַל חֲזָה מִתְנוּעֵעַ,
וְעַל גִּבָּה עוֹד אֶחָד נֶעֱנֵב,
וְהַבְּכוֹר נִגְרַר מֵאַחֲרָיָה.
בְּנֵעֲלֵי עֵץ קָפְאוּ כָּבֵר רִגְלָיו.
אֶךְ הַשׁוֹמְרִים חֲרוּצִים. וְלֹא פְּלֵא:
הַיְלָדִים... אֵב רַחוּק שְׁלָכֶם.

Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Je l'ai vue heureuse et parée ;
Elle cousait, chantait, lisait.
Du magister fille adorée,
Par son bon cœur elle plaisait.
J'ai pressé sa main blanche et douce.
En dansant sous le marronnier.
Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Un fermier riche et de son âge,
Qu'elle espérait voir son époux,
La quitta, parce qu'au village
On riait de ses cheveux roux.
Puis deux, puis trois ; chacun repousse
Jeanne qui n'a pas un denier.
Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Mais un vaurien dit : « Rouse ou blonde,
« Moi, pour femme, je te choisis.
« En vain les gardes font la ronde ;
« J'ai bon repaire et trois fusils.
« Faut-il bénir mon lit de mousse ;
« Du château payons l'aumônier. »
Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Doux besoin d'être épouse et mère
Fit céder Jeanne qui, trois fois,
Depuis, dans une joie amère,
Accoucha seule au fond des bois.
Pauvres enfants ! chacun d'eux pousse

שָׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֹאקוֹנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

רֵאִיתִיהָ חֲכָמָה, מְאֻשְׁרָת.
הִיא תְּפָרָה, שָׁרָה שִׁירִים וְקָרָאָה -
בְּתוֹ שֶׁל מוֹרָה אֶהוּבָה, מְכֻשְׁרָת.
עַל לְבָהּ הַטּוֹב אֶהָבּוּ אוֹתָהּ.
אֶת יְדֵיהָ הַלְּבָנוֹת כָּאֵלָה
לְחֻצְתִּי בְּשַׁעַת רְקוּדֵי-עִם.
שָׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֹאקוֹנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

חֻקְלָאֵי עֶשִׂיר בְּגִילָה הִתְעַנְּנָן בָּהּ,
הִיא רֵאֶתָהּ בּוֹ בַּעֲלָהּ בְּחֻלּוֹם,
אֲךָ הוּא עֲזַב אוֹתָהּ בְּגִלְל הַצָּבֵעַ,
בְּכָפֹר צַחְקוֹ: שַׁעֲרָה אָדָם!
הַשָּׁנִי, הַשְּׁלִישִׁי... אֲךָ הַחֲבֵרָה
דָּחָה אֶת ז'אן: אֵין לָהּ גְרוּשׁ נִתְפָּגֵם.
שָׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֹאקוֹנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

בְּטָלָן אָמַר: "אֲדָמָה אוּ בְּלוֹנְדִינִית,
אֲנִי בּוֹחֵר בָּךְ לְהִיּוֹת לִי אִשָּׁה.
לְשׂוּא מַעְגַל הַשׂוֹמְרִים, תֵּאֲמִינִי.
יֵשׁ לִי מְקַלֵּט וְרוֹבִים שְׁלוֹשָׁה.
לְמָה אֲזוֹב בְּמִטָּה יַחְפָּה לִי?
לְכַמֵּר מִן הַטִּירָה נִשְׁלֵם."
שָׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֹאקוֹנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

ז'אן נִכְנָעָה אַז, וְכָבַר מְעַבְרָת
הִיְתָה וְיִלְדָה שְׁלוֹשׁ פְּעֻמִּים
וְעָכְשׁוּ לְבַד בְּיַעַר נִשְׁאָרָת
בְּשִׁמְחָה מְרָה עִם הַיְלָדִים.
יְלָדִים מְסֻכָּנִים! גְּדַל כָּל יֶלֶד

Frais comme un bouton printanier.
Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Quel miracle un bon cœur opère !
Jeanne, fidèle à ses devoirs,
Sourit encor ; car, de leur père,
Ses fils auront les cheveux noirs.
Elle sourit ; car sa voix douce
Rend l'espoir à son prisonnier.
Dieu, veillez sur Jeanne-la-Rousse ;
On a surpris le braconnier.

Les fous

Vieux soldats de plomb que nous sommes,
Au cordeau nous alignant tous,
Si des rangs sortent quelques hommes,
Tous nous crions : À bas les fous !
On les persécute, on les tue ;
Sauf, après un lent examen,
À leur dresser une statue,
Pour la gloire du genre humain.

Combien de temps une pensée,
Vierge obscure, attend son époux !
Les sots la traitent d'insensée ;
Le sage lui dit : Cachez-vous.
Mais, la rencontrant loin du monde,
Un fou qui croit au lendemain,
L'épouse ; elle devient féconde
Pour le bonheur du genre humain.

יְפֵה כְּמוֹ נֶצֶן בְּאֵיב קוֹרֵן.
שְׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֵאקוּנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

כְּמָה נִפְלָא הוּא לֵב טוֹב! וְעֵדִין
ז'אן, נְאֻמְנָה לְיַעוּד, וְלִכֵּן
הִיא מְחִיבָת, זֹרֶמֶת הָעֵין:
בְּנִיָּה שְׁחוּרֵי שַׁעַר כְּמוֹ אֲבֵיהֶם.
וּבְקוּלָה הַרְף הִיא מְאֻחֶלֶת
שְׁחֹרֵר לְבַעֲלָה הָעוֹגֵם.
שְׁמַע, אֱלֹהִים, בְּרֵאקוּנִיר הוּא בְּכָלָא,
עַל ז'אן הַג'ינְג'יִת, אָנָא, רַחֵם!

המטרפים

אֲנַחְנוּ חִילֵי עוֹפְרֶת עַל הַקּוּ,
הַמְּפֹלֵס אֶת כָּל הַיְּתִיקִים.
מִי שִׁיּוּצָא שׁוֹרָה, מִיָּד קוֹרְאִים אֵלָיו
כָּלֵם בְּזַעַם: "הֲלֹאָה עִם טַפְשִׁים!"
מִכְתִּים, רוֹדֵף, מְשַׁמֵּד אוֹתוֹ הַמּוֹן,
עוֹשִׂים אַחַר כֶּךָ חֶקֶר מִמְּשִׁי
וּמְקִימִים אֲנֻדְרָטָה אוֹ פְּסֻלּוֹן
לְכַבּוֹד תְּהִילַת הַמִּין הָאֲנוּשִׁי.

זְמַן רַב מְאֹד אִי־יָאֵת שְׁגָב מְחֻכָּה
הַבְּתוּלָה בְּחֶדֶר מְסֻתוֹרֵי.
כָּל הַהַמּוֹן רוֹאֶה בָּהּ שְׁטוּת אַחַת רִיקָה,
וְהַחֶכֶם אוֹמֵר לָהּ: "הִסְתַּתְרִי."
אֶךְ כְּשִׁמוּצָא אוֹתָהּ (לֹא בְּמִקְרָה)
הַמְּטַרֵף בְּמֵאֵמֶץ נִפְשִׁי,
זוּג שְׁלֵהֶם הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת פּוֹרָה
לְאֶשֶׁר שֶׁל הַמִּין הָאֲנוּשִׁי.

J'ai vu Saint-Simon le prophète,
Riche d'abord, puis endetté,
Qui des fondements jusqu'au faite
Refaisait la société.
Plein de son œuvre commencée,
Vieux, pour elle il tendait la main,
Sûr qu'il embrassait la pensée
Qui doit sauver le genre humain.

Fourier nous dit : Sors de la fange,
Peuple en proie aux déceptions !
Travaille, groupé par phalange,
Dans un cercle d'attractions.
La terre, après tant de désastres,
Forme avec le ciel un hymen,
Et la loi qui régit les astres
Donne la paix au genre humain !

Enfantin affranchit la femme,
L'appelle à partager nos droits.
Fi ! dites-vous ; sous l'épigramme
Ces fous rêveurs tombent tous trois.
Messieurs, lorsqu'en vain notre sphère
Du bonheur cherche le chemin,
Honneur au fou qui ferait faire
Un rêve heureux au genre humain !

Qui découvrit un nouveau monde ?
Un fou qu'on raillait en tout lieu.
Sur la croix que son sang inonde
Un fou qui meurt nous lègue un Dieu.
Si demain, oubliant d'éclore,
Le jour manquait, eh bien ! demain,
Quelque fou trouverait encore
Un flambeau pour le genre humain.

את סן-סימון ראיתי, הנביא -
עשיר תחילה ובחובות בסוף,
נסה את החברה לצדק להביא
ולחדש מסף ועד משקוף
הוא לעבד החל, תרם הכל
כדי להמשיך, אחר כך יד הושיט.
הוא כל כך לעזר היה יכול
להצלת המין האנושי!

פוריה אמר: הקיצו, קומו מן הבוץ,
תוכלו להפטר מאכזבות!
בואו לפעל ביחד, בקבוצ,
במעגל כללי של עבודות.
האדמה תזכה בזמן שקט,
והיא תפצה באון עמל חפשי,
וחוק אשר בכוכבים שולט,
יתן שלום למין האנושי!

הגיג של אנפנטן שחרר את האשה,
זכויות בסיסיות לה העניק.
שטיות! - אתם אומרים, - תראו, בבקשה:
שלושתם מטרפים, טרוף מדביק!
אך אם לשוא כדור שלנו תר,
לא מסגל למצא כוון ראשי -
הידד למטרף אשר מחר
יביא שנת-פז למין האנושי!

ומי גלה לנו עולם חדש שלם?
המטרף, שלעג רק קבל.
ומטרף אחר נצלב בדם דומם,
נתן ברית חדשה, הפך לאל.
ואם השמש לא תרקיע כנאות,
וחשך בתבל כמו בראשית,
ניחא! עוד מטרף יבוא ובלי זהירות
ירים לפיד למין האנושי.

Prédiction de Nostradamus pour l'an deux mil.

Nostradamus, qui vit naître Henri-Quatre,
Grand astrologue, a prédit dans ses vers,
Qu'en l'an deux mil, date qu'on peut débattre,
De la médaille on verrait le revers.
Alors, dit-il, Paris dans l'allégresse,
Au pied du Louvre ouïra cette voix :
« Heureux Français, soulagez ma détresse ;
« Faites l'aumône (*bis*) au dernier de vos rois. »

Or, cette voix sera celle d'un homme
Pauvre, à scrofule, en haillons, sans souliers,
Qui, né proscrit, vieux, arrivant de Rome,
Fera spectacle aux petits écoliers.
Un sénateur criera : « L'homme à besace !
« Les mendiants sont bannis par nos lois. »
— « Hélas ! monsieur, je suis seul de ma race.
« Faites l'aumône au dernier de vos rois. »

« Es-tu vraiment de la race royale ? »
— « Oui, répondra cet homme fier encor.
« J'ai vu dans Rome, alors ville papale,
« À mon aïeul, couronne et sceptre d'or.
« Il les vendit pour nourrir le courage
« De faux agents, d'écrivains maladroits.
« Moi, j'ai pour sceptre un bâton de voyage.
« Faites l'aumône au dernier de vos rois.

« Mon père âgé, mort en prison pour dettes,
« D'un bon métier n'osa point me pourvoir.
« Je tends la main ; riches, partout vous êtes

חזון של נוסטרדמוס לשנת האלפים

הוא נולד בתקופה של אנרי הרביעי.
אסטרוולוג אין כמותו, הוא חזה בשיריו
כי בשנת האלפים (דיזיק להפליא!),
יראו הדברים בהפוך מעכשיו.
"באותה השנה בפריז, - כך אמר, -
על הסף של הלוגר ישמע קול עוגם:
"אנא, תן נדבה, צרפתי מאשר, -
מבקש אחרון המלכים שלכם."

ויהיה זה קולו של אדם כמו חרבה:
מרפט ועני, בישני ויחף.
הוא נולד מגרש, ומרומא הוא בא.
ילדים ילעגו לקשיש הקרב.
הסנטור יצעק: "האדם עם שקית!
קבצנים אסורים על פי חוק משקם."
"אנא, תן נדבה, אדוני, והבט:
מבקש אחרון המלכים שלכם."

"אתה נצר לבית המלוכה הישן?"
"כן, - ענה לו האיש מתמלא גבה-אף, -
עוד ראיתי ברומא, בתוך ותיקון,
את סבי חובש פתר, שרביט של זהב.
הוא מכר אותם כדי לשלם דמי טרחה
לסוכנים רמאים וסופרים לא שוים.
לי במקום השרביט יש מקל הליכה.
תן נא סו לדלית המלכים שלכם.

ואבי מת בכלא בגין החובות,
לעזר לא העזו סוחרים עשירים.
העשיר מתעשר וצובר מותרות,

« Bien durs au pauvre, et Dieu me l'a fait voir.
« Je foule enfin cette plage féconde
« Qui repoussa mes aïeux tant de fois.
« Ah ! par pitié pour les grandeurs du monde,
« Faites l'aumône au dernier de vos rois. »

Le sénateur dira : « Viens ; je t'emmène
« Dans mon palais ; vis heureux parmi nous.
« Contre les rois nous n'avons plus de haine :
« Ce qu'il en reste embrasse nos genoux.
« En attendant que le sénat décide,
« À ses bienfaits si ton sort a des droits,
« Moi, qui suis né d'un vieux sang régicide,
« Je fais l'aumône au dernier de nos rois. »

Nostradamus ajoute en son vieux style :
La république au prince accordera
Cent louis de rente, et, citoyen utile,
Pour maire, un jour, Saint-Cloud le choisira.
Sur l'an deux mil on dira dans l'histoire,
Qu'assise au trône et des arts et des lois,
La France en paix, reposant sous sa gloire,
A fait l'aumône au dernier de ses rois.

La pauvre femme

Il neige, il neige, et là, devant l'église,
Une vieille prie à genoux.
Sous ses haillons où s'engouffre la bise,
C'est du pain qu'elle attend de nous.
Seule, à tâtons, au parvis Notre-Dame,
Elle vient hiver comme été.
Elle est aveugle, hélas ! la pauvre femme.
Ah ! faisons-lui la charité.

וְקָשָׁה לְעֵנִי, לִי הִרְאָה אֱלֹהִים.
אֲנִי סוֹף סוֹף הוֹלֵךְ בְּאַרְצֵי הַטּוֹבָה,
אֲךָ בְּרַחוּ אֲבוֹתַי מִהֶעָם הַזֶּזְעָם.
אֵיפֹה הִיא, הַגְדִּילוּת! וְצָרִיךְ נִדְבָה
לְבַקֵּשׁ אַחֲרוֹן הַמְּלָכִים שְׁלָכֶם."

הַסֵּנָטוֹר יִגִּיד לְזַקֵּן: "בּוֹא אִתִּי,
אֵין בִּינֵנוּ שְׂנְאָה לְמְלָכִים מִשְׁכַּבָּר.
עוֹד אֶתְנוּ תִהְיֶה מְאֹשֶׁר בְּבֵיתִי,
וְתִפְסִיק לְחִבֵּק אֶת הַבֶּרֶךְ שֶׁל זָר.
הַסֵּנָט עוֹד יוֹאִיל לְהַחְלִיט עִבוּרָךְ
אִיזָה סוּג שֶׁל זְכוּיוֹת לְמַצָּבָה מִתְאִים,
וְאֲנִי, שְׂנוֹלְדִתִּי עַל דָּם הַמְּלָכָה,
כֵּן אֶתֵּן נִדְבָה, אַחֲרוֹן הַמְּלָכִים"

נוֹסְטְרַדָּמוֹס מוֹסִיף בְּסִגְנוֹן הַיֶּשֶׁן:
"לְסַפֵּק לְנִסְיָה הַסֵּנָט אֶז יוֹאִיל
אִיזוֹ רְנִטָה קֶטְנָה, אִישׁ יִהְיֶה עִם הַזְּמַן
רֹאשׁ הָעִיר בְּסֵן-קֵלוֹ (אִם יִהְיֶה הוּא יַעֲלֶה).
יִאָמְרוּ בְּדַבְרֵים שֶׁל אוֹתָהּ הַשְּׂנָה,
שֶׁצָּרְפֶת הַיּוֹשֶׁבֶת עַל כֶּסֶף הַמְּלָכוֹת
נִדְבָה נְדִיבָה לְנִסְיָה זֶה נִתְּנָה:
אַחֲרוֹן הַמְּלָכִים מִקְּבֵל אֶזְרָכוֹת."

העניה

זָקְנָה בְּשִׁלְגַּע עַל בְּרִכְיָה
מוֹל כְּנִסְיָה נוֹשֶׂאת תְּפִילָה,
נִכְנָסֶת רוּחַ לְבִלּוֹאִיָה.
אִשָּׁה לְרַעֵב רְגִילָה.
מוֹל נוֹטֶר-דָּאָם, לְבַד, קוֹדֶרֶת,
בְּקוֹר וְחוּם כָּל הָעוֹנוֹת.
הִיא מְגַשֶּׁשֶׁת, הִיא עוֹרֶת!
אֵה! תֵּנוּ לָהּ, תֵּנוּ לָהּ נְדָבוֹת.

Savez-vous bien ce que fut cette vieille
Au teint hâve, aux traits amaigris ?
D'un grand spectacle, autrefois la merveille,
Ses chants ravissaient tout Paris.
Les jeunes gens, dans le rire ou les larmes,
S'exaltaient devant sa beauté.
Tous, ils ont dû des rêves à ses charmes.
Ah ! faisons-lui la charité.

Combien de fois, s'éloignant du théâtre,
Au pas pressé de ses chevaux,
Elle entendit une foule idolâtre
La poursuivre de ses bravos !
Pour l'enlever au char qui la transporte.
Pour la rendre à la volupté,
Que de rivaux l'attendent à sa porte !
Ah ! faisons-lui la charité.

Quand tous les arts lui tressaient des couronnes,
Qu'elle avait un pompeux séjour !
Que de cristaux, de bronzes, de colonnes !
Tributs de l'amour à l'amour.
Dans ses banquets, que de muses fidèles
Au vin de sa prospérité !
Tous les palais ont leurs nids d'hirondelles.
Ah ! faisons-lui la charité.

Revers affreux ! un jour la maladie
Éteint ses yeux, brise sa voix ;
Et bientôt seule et pauvre, elle mendie
Où, depuis vingt ans, je la vois.
Aucune main n'eut mieux l'art de répandre
Plus d'or, avec plus de bonté,
Que cette main qu'elle hésite à nous tendre.

מי היא היתה, זאת הדועקת,
סחוטת ומסכנה עתה?
על הבמות היתה מולכת,
פריז שבחה את שירתה.
הצעירים, עם צחוק ודמע,
אותה הטביעו בתשואות.
כלם חלמו לזכות בחמד.
אה! תנו לה, תנו לה נדבות.

קהל הריע לה בלי שבע,
כשהצגה כבר נגמרה,
ואחריה רץ עם "בראבו!"
הסירה מהפרכה.
נשאו אותה על הכתפים
כדי אלילה זו לרצות,
ורבו מוקירים בינתיים.
אה! תנו לה, תנו לה נדבות.

פה נפלאים היו חיייה
כשמוזות לה קלעו זרים!
אך ובודולח מול עיניה
ושבח המערצים,
אותו תמיד נעים לשמע:
הסנוניות מקוננות
על גג של הארמון גבוה.
אה! תנו לה, תנו לה נדבות.

אך מחלה של יום פוגמת
בקול, עיניה מכבה,
ומסכנה כבר מתחננת
עשרים שנה לנדבה.
ידה אזי נתנה בחסד
כל מה שיש לה לבריות,
עכשיו רפה היא מהססת.

Ah ! faisons-lui la charité.

Le froid redouble, ô douleur ! ô misère !
Tous ses membres sont engourdis.
Ses doigts ont peine à tenir le rosaire
Qui l'eût fait sourire jadis.
Sous tant de maux, si son cœur tendre encore
Peut se nourrir de piété ;
Pour qu'il ait foi dans le ciel qu'elle implore,
Ah ! faisons-lui la charité.

אה! תנו לה, תנו לה נדבות.

הקור גדל. כאב וסבל!
קשה מחרזת להחזיק.
מפה נסדק אף צליל, רק הבל...
גרוש לא רוצים להעניק!
כדי שעם לב עדין עדין
תוכל באמונה לחיות
לרחמים של השמים,
אה! תנו לה, תנו לה נדבות.

שיר למילות ד. לנסקי וללחן א. אלאבייב בביצוע ו. קוזין באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=51LnwMFCkXo>